

On van els nostres diners?

En un entorn marcadament electoral, els governs de Catalunya, el País Valencià i les Balears destinaran aquest any gran part dels ingressos que recaptin gràcies al nou sistema de finançament a polítiques socials. Els pressupostos aposten per la inversió, tot i les limitacions del dèficit zero que ha imposat el Govern del PP. L'objectiu és dinamitzar una economia que no acaba d'arrencar.

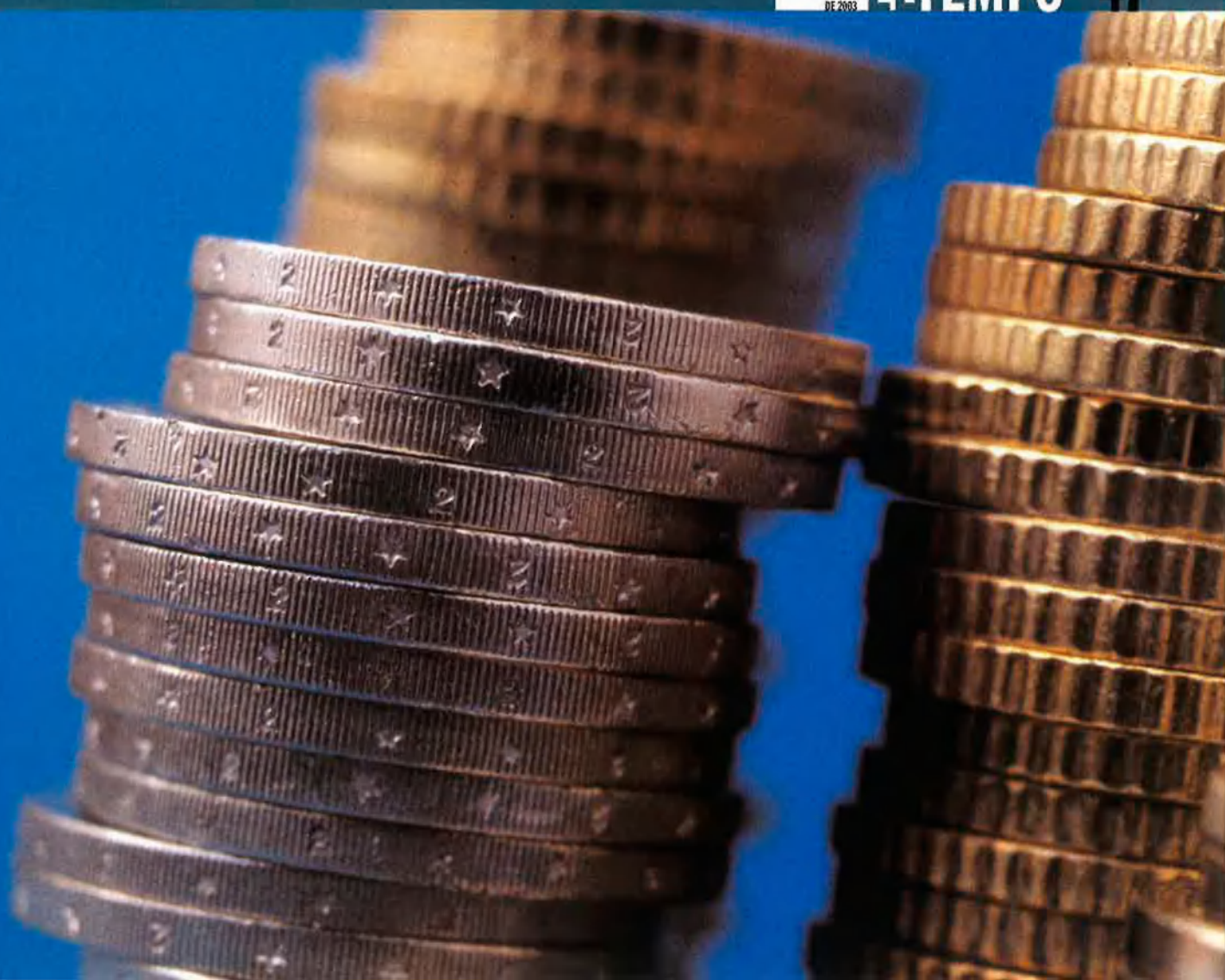
Els pressupostos del 2003 són els primers que recullen plenament el nou sistema de finançament autonòmic, acordat fa escassament un any i mig, en el qual les comunitats autònomes han passat a recaptar i gestionar una bona part dels impostos que paguen els seus ciutadans, tot i que encara són lluny del concert econòmic del País Basc i Navarra.

Els governs català, balear i valencià han aprofitat la seva major coresponsabilitat fiscal per elaborar uns pressupostos dirigits al manteniment i millora de l'estat del benestar. No en va, aproximadament el 70% de les despeses aniran adreçades a millores socials (sanitat, educació, benestar, seguretat), amb incidència especial en les polítiques de suport a la família i a la gent gran. És en aquest àmbit on els governs han fet ús de la seva capacitat normativa per disminuir impostos que els reconeix el nou model de finançament, encara que amb mesures (bàsica-

ment deduccions en el tram autonòmic de l'IRPF) que tindran un impacte escàs sobre l'economia domèstica i que més aviat s'interpreten com un gest simbòlic en un any marcat per les fites electorals. En el repartiment de fons públics, els sectors menys afavorits han estat els que tradicionalment han integrat l'economia productiva, com la indústria i l'agricultura.

Els pressupostos dels Països Catalans del 2003, en vigor des del passat 1 de gener, tenen un marcat caràcter expansiu, amb increments per sobre de la previsió de creixement de l'economia, amb la intenció d'injectar un major dinamisme en els diferents sectors d'activitat. A Catalunya, la despesa de la Generalitat creixerà un 8,4%, fins als 16.299 milions d'euros, amb la qual cosa se situa com la segona economia en despesa, superada només per Andalusia, i per davant de Madrid. Al País Valencià, el pressupost arribarà als 8.907 milions d'euros, un 6,8% més. I a Balears, la despesa totalitzarà 1.796 milions d'euros i creixerà un 67,9%. Aquest espectacular augment es deu, però, al traspass de les competències de Sanitat, que a les Illes ha deixat de ser gestionada per Insalud i ha passat a mans del Govern del Pacte de Progrés, que lidera Francesc Antich.

"L'increment de la despesa de les autonomies s'explica fonamentalment pel nou sistema de finançament que va entrar en vigor l'1 de gener del 2002 i que el 2003 ha tingut reflex plenament en els comptes de cada govern regional", explica Virginia Pou, analista d'Hisenda Pública de l'empresa Consultores de Administraciones Públicas, que presta assessorament a diferents administracions de l'estat. Segons Pou, "és difícil establir

encara quin serà l'impacte real del nou finançament de les autonomies, ja que les liquidacions dels impostos trigaran a fer-se, però el que està clar és que les comunitats han vist com augmentaven els seus ingressos, i això s'ha notat en els pressupostos”.

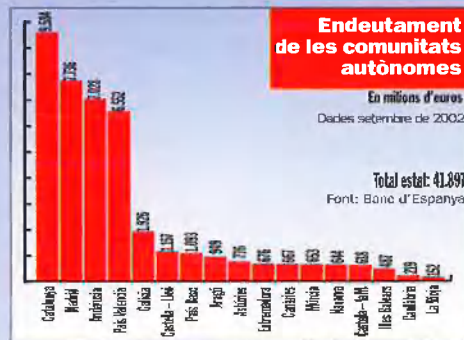
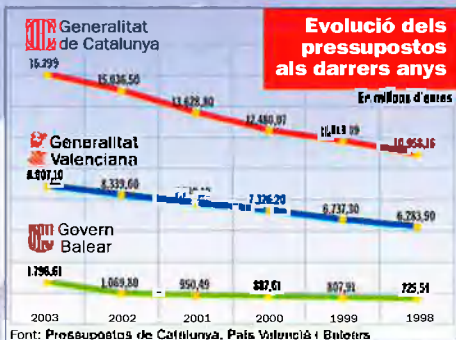
La fal·lera del dèficit zero. Tot i l'augment de despesa que ha comportat el nou finançament, les autonomies han hagut d'estreñer el cinturó per complir amb els límits imposats per la polèmica llei d'estabilitat pressupostària, també coneguda com de dèficit zero, que estableix que els ingressos de les comunitats (via impostos, bàsicament) hauran de ser iguals als de les seves despeses previstes al llarg de l'any. En aquest sentit, els governs de Catalunya, el País Valencià i les Balears han previst en els seus pressupostos lleugers superàvits per al 2003, és a dir, un escenari amb majors ingressos

que despeses. Però cal examinar amb cautela aquestes xifres, si més no en el cas de Catalunya i València, on els comptes s'han quadrat gràcies a un increment de l'endeutament de 219 i 244 milions d'euros respectivament que, segons un estudi de Consultores de Administraciones Públicas, “tenen l'explicació en la desviació de recursos pressupostaris cap a empreses públiques o altres ens dependents”. És el que es coneix com a centrifugació del deute cap al sector públic, que no computa a efectes del dèficit. A Catalunya, bona part del nou endeutament es deu a aportacions de capital a la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió (CCRTV), empresa pública que engloba les cadenes de televisió i ràdio públiques. En el cas de València, l'endeutament correspon a Ciegsa, empresa encarregada de la construcció d'escoles i instituts i de fer possible l'aplicació de la LOGSE.

Un 70% de les despeses previstes pels governs català, valencià i balear aquest 2003 es destinaran a polítiques socials (sanitat, educació, justícia), en detriment de polítiques més industrials.

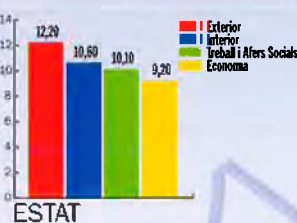
Tot i que els territoris de parla catalana acompliran amb escreix les exigències d'estabilitat pressupostària, cada cop hi ha més veus crítiques, tant des d'àmbits polítics com acadèmics, que censuren la fal·lera del govern del PP pel dèficit zero. La seva queixa se suma a la que han fet alguns motors econòmics d'Europa, amb França i Alemanya al capdavant, que han criticat la rigidesa que imposa Maastricht a l'hora d'elaborar els pressupostos, en un moment en què la debilitat de l'economia aconsellaria major capaci-

UN COP D'ULL A LES ARQUES PÚBLIQUES

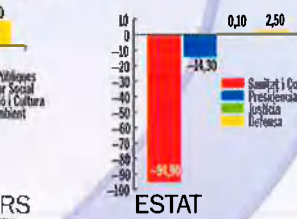
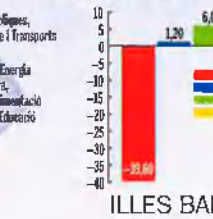
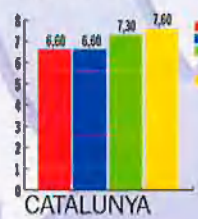
Partides que més creixen

Variació en percentatge respecte al 2002
Font: Pressupostos de Catalunya, País Valencià i Balears

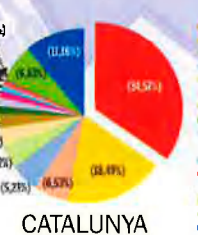
Partides que menys creixen

Variació en percentatge respecte al 2002
Font: Pressupostos de Catalunya, País Valencià i Balears

El pes de la despesa per àrees el 2003

Font: Pressupostos de Catalunya, País Valencià i Balears

tat d'endeutament als governs per injectar força en forma de despesa pública i inversions. Aquestes veus crítiques posen com a exemple els Estats Units, la primera economia mundial, que el 2003 tindrà un dèficit del 3% per reactivar la seva economia, tot i presentar creixements del PIB molt per sobre de la mitjana europea.

Però la crítica més ferotge prové de la pròpia realitat i és que el Govern de l'estat mateix ha reconegut que incomplirà amb les seves previsions d'equilibri pressupostari. El passat mes de desembre el ministre d'Economia i vicepresident segon, Rodrigo Rato, que va protagonitzar una sonada enganxada amb els seus socis alemanys i francesos sobre aquesta qüestió en el si de l'Ecofin (la reunió de Ministres de Economia de la UE), reconeixia que la crisi econòmica mundial re-

tardarà el superàvit previst per l'estat fins al 2005, un any més tard respecte a les previsions inicials. Per llavors, el superàvit de l'estat se situarà en una dècima, que arribarà a dues al 2006.

Al 2003, cada terra farà sa guerra.

Aquest any és, de fet, el primer en què les disset autonomies gestionaran la mateixa quantitat de recursos que el Govern estatal. La cistella d'impostos que tindran les autonomies (l'estat ha cedit el 33% de la recaptació de l'IRPF, el 35% de l'IVA, el 40% dels impostos especials sobre l'alcohol, el tabac i la benzina, i el 100% de l'impost sobre l'electricitat) serà la seva única font d'ingressos, llevat d'algunes transferències corrents i de les inversions que facin sobre cada territori ministeris com el de Foment, Medi Ambient o Ciència i Tecnologia.

Per tant, la despesa que faci cada govern autòmic dependrà en últim terme de l'evolució dels impostos que paguin els seus ciutadans. I en aquest punt, els experts creuen que s'han fet previsions massa optimistes, especialment en el cas del País Valencià. El Govern català basa la seva recaptació de tributs en un creixement de l'economia del 2,6%; el valencià, del 3,2%; i el balear, del 2%. A aquest increment cal afegir la previsió de creixement de l'IPC del 2% marcada pel Banc Central Europeu (BCE), un objectiu que any rere any es veu desbordat per l'encariment de la vida.

Sigui com sigui, al 2003 les autonomies deixaran de rebre bona part dels diners que fins ara procedien de l'estat i cada terra farà sa guerra segons els impostos que recaptaran dels ciutadans. L'única transferència dinerària procedent d'altres

administracions seran els ajuts del Govern de Madrid a través de l'anomenat Fons de Suficiència i els de la Unió Europea a través del Fons de Compensació Interterritorial. Aquest últim només el rebrà el País Valencià, considerat com a Regió Objectiu 1 per la UE. La comunitat que governa José Luis Olivas rebrà 58,07 milions d'euros, el 6,2% del total espanyol, amb un increment del 2% respecte al 2002, el menor increment entre les deu comunitats espanyoles que reben aquests fons, excepte Cantàbria. A partir del 2006, però, el País Valencià deixarà de rebre aquest ajut, quan s'incorporin a la UE els països de l'Est.

Cal tenir en compte, segons els experts, que el creixement que està experimentant l'economia espanyola deu un punt percentual a fons que provenen de Brussel·les. La desaparició d'aquestes ajudes a mitjà termini obligarà a créixer en un context en què l'estat espanyol no serà receptor de fons de la UE, sinó més aviat un contribuent net a les economies de països més pobres.

Uns cobren i altres paguen. Pel que fa al Fons de Suficiència, una transferència que fa el Govern de l'estat a determinades autonomies, el 2003 només la rebran Catalunya i el País Valencià. Balears en quedarà fora. Aquest fons és un mecanisme de tancament del nou sistema de finançament, que cobreix la diferència entre les necessitats de despesa que té cada comunitat, segons les seves competències, i els recursos que recapta dels seus ciutadans via impostos. D'aquesta manera, una comunitat tindrà un Fons de Suficiència positiu —per tant, el Govern de l'estat li haurà de donar diners— quan les seves necessitats de despesa siguin superiors als recursos tributaris que li proporciona el nou sistema. Catalunya i València rebran, al 2003 i respectivament, 1.973,67 i 1.911,87 milions d'euros de les arques de l'estat per a aquest concepte.

Al contrari, una comunitat tindrà Fons de Suficiència negatiu quan les seves despeses siguin inferiors als impostos recaptats al seu territori. A tot l'estat només hi ha dues autonomies en aquesta situació: Balears i Madrid. El Govern d'An-

Les inversions de l'estat als Països Catalans no respecten el seu pes econòmic. Si Catalunya aporta un 20% del PIB, rep una inversió del 15%, i la proporció és de 10 a 6 al País Valencià

tich haurà de retornar a l'estat 173,52 milions d'euros, i el de Madrid, 240,22 milions. "A Balears, la situació és del tot injusta, ja que la renda està molt mal distribuïda i la riquesa està en mans de pocs", es lamenta Anton Sastre, professor d'economia aplicada de la Universitat de les Illes. Al seu parer, "a les Balears pràcticament no arriben fons de Madrid i cap de Brussel·les, perquè som considerats una regió rica, tot i els greus desequilibris que patim". I posa el dit a la nafra quan culpa les rivalitats polítiques d'aquesta situació: "El gran problema és que quan aquí governa un partit, el de Madrid és de signe contrari. [...] A més —afegeix—, mai no s'ha arribat a aplicar el règim d'insularitat", que pal·liaria el sobrecost que pateixen els ciutadans i els empresaris de les Illes per la seva situació geogràfica.

Sastre considera que la manca de recursos externs que pateixen les Illes "ha obligat" el Govern balear a crear l'ecotaxa i es mostra molt escèptic sobre les millores que reportarà el nou sistema de finançament. Creu que la situació passa, més aviat, per tenir un concert econòmic com el del País Basc, en el qual el Govern basc recapta la totalitat d'impostos dels seus ciutadans i cedeix una part a l'estat pels serveis que hi presta al seu territori, com ara Defensa i Exteriors.

Foment porta la batuta. Gairebé desaparegudes les transferències de l'estat a les autonomies, l'única presència inversora de l'administració de Madrid en aquests territoris es resumeix en les actuacions que fan ministeris com el de

Foment, o el de Medi Ambient, al capdavant del qual hi ha el mallorquí Jaume Matas, i el de Ciència i Tecnologia, que lidera el català Josep Piqué. El gruix d'inversions correspon al ministeri que dirigeix Francisco Alvarez-Cascos, el de Foment, i que als Països Catalans té en marxa projectes importants, com l'arribada del TGV a Barcelona (encara que amb retards i algunes desavinences sobre el traçat); l'ampliació dels aeroports del Prat, Reus, Girona, Manises, Son Sant Joan, Eivissa i Maó; l'ampliació dels ports de Barcelona, València, Tarragona, Sagunt, Castelló, Eivissa, Palma i Maó; a més d'obres en carreteres per fer desdoblaments allà on ara només hi ha com a alternativa l'autopista, i millores en les connexions cap a zones que pateixen desequilibris territorials.

Tot i aquest ambiciós programa, els Països Catalans pateixen una discriminació històrica en matèria d'inversió de l'estat, segons revelen diversos estudis tant de dins com de fora del país. En el conjunt de l'estat espanyol, la inversió pública estatal representa l'1,5% del producte interior brut (PIB), mentre que a Catalunya —que encara viu dels rèdits aconseguits pel suport de CiU al PP durant la primera legislatura d'Aznar— el percentatge tot just es redueix a la meitat (0,75%).

Més inversions, però insuficients.

Si parem atenció a la inversió prevista als pressupostos de l'estat del 2003, s'ha de reconèixer que les inversions en les comunitats de l'Arc Mediterrani han augmentat respecte als pressupostos del 2002. A Catalunya, les inversions consolidades de l'estat han crescut un 24%, i al País Valencià, un 30%, en xifres rodones.

Aquestes xifres són reals, però encara queden lluny dels percentatges de PIB que les dues comunitats aporten al conjunt espanyol. Si Catalunya aporta un 20% del PIB total, rep una inversió del 15%, mentre que el País Valencià arriba a aportar el 10% del PIB i rep inversions per valor del 6% del total espanyol.

El Govern de l'estat inverteix a Catalunya 329 euros per habitant, per sota de la mitjana espanyola, que se situa en 351. Madrid és la comunitat més privilegiada,

La despesa en infraestructures continua essent un puntal dels pressupostos a Catalunya. Un esforç eclipsat per l'obra faraònica del TGV, pensat per reforçar la radialitat de l'estat.

amb 556 euros per habitant, tot i que la xifra catalana és inflada per obres faraòniques i puntuals com el TGV o l'ampliació dels ports.

L'evident desequilibri que es detecta a Catalunya i el País Valencià es reproduïx en el cas de les Illes Balears, que ocupa el tretzè lloc en el rànquing d'inversions per al conjunt d'autonomies de règim comú (totes menys el País Basc i Navarra). El territori balear, que no rep el tractament d'insularitat que tenen territoris de la Unió Europea com Irlanda o Còrsega, o fins i tot les Canàries, rep del Ministeri de Foment tan sols un 1,4% de la inversió que realitza aquest Ministeri a tot l'estat. Per habitant, les inversions als Països Catalans no han deixat de disminuir en els darrers anys. I el que és pitjor,

el govern del PP està utilitzant la seva política inversora com una manera de recentralització del poder polític i econòmic, amb un disseny de les infraestructures radial que persegueix l'objectiu de connectar Madrid amb les principals ciutats de l'estat. Una política que resumeix la frase d'Aznar, quan va dir que "el TGV situarà totes les capitals de província a, com a molt, dues hores i mitja de la capital de l'estat".

Com es reparteixen els euros? Els pressupostos que han dissenyat aquest any els governs català, valencià i balear són de tall keynesià i anticíclics, amb creixements superiors a la mitjana estatal i per sobre del creixement nominal de l'economia (PIB més IPC), amb la finalitat d'actuar com a dinamitzadors. Els titulars d'economia s'han cansat de lloar l'esforç en matèria inversora d'infraestructures i l'impuls en despesa social, amb mesures de suport a la família com a producte estrella. L'oposició ha incidit en la manca de polítiques socials de tipus públic i en l'excessiu endeutament. Però els números són números i una anàlisi comparativa entre les diferents adminis-

tracions dona una idea de quines són les prioritats polítiques i la visió de país que tenen els nacionalistes de CiU a Catalunya, els dirigents del PP al País Valencià i el Pacte de Progrés a les Balears.

A Catalunya —amb un pressupost lleument inferior als 2,75 bilions de les antigues pessetes—, les partides que més creixen són les de Benestar i Família (20,8%) i Política Territorial i Obres Públiques (10,3%), és a dir, les polítiques adreçades al manteniment de la cohesió social i la construcció d'infraestructures, actuacions clau en el desenvolupament i reequilibri territorial del país. Però a continuació, el major creixement correspon a Presidència (9,5%) i Economia i Finances (9,2%), dues conselleries l'actuació de les quals no té un efecte directe sobre el teixit productiu, llevat que la segona és la responsable d'emetre deute públic o fer transferències de capital a empreses públiques, per finançar inversions. El resultat és que Catalunya és la comunitat més endeutada.

A l'altre extrem de la balança, les partides públiques que menys creixen són les d'Ensenyament (6,6%) i Cultura (6,6%). L'oposició censura que, d'aquesta manera, el Govern de Jordi Pujol afavoreix dins el sector educatiu els centres privats concertats, en detriment dels públics.

El conseller d'Economia català, Francesc Homs, ha qualificat els pressupostos del 2003 com "la benzina que necessita l'economia catalana", amb un pla d'infraestructures fins al 2006 que preveu per a aquest any inversions de 781 milions d'euros. La línia 9 del metro, que creuarà la ciutat de Barcelona i la connectarà amb l'aeroport del Prat, s'emporta el gruix més important d'aquestes inversions, a més de la creació de noves comissaries de mossos, més jutjats i guarderies, així com la construcció d'alguns instituts per substituir els barracons encara existents. Els pressupostos catalans presenten com a gran novetat la universalització de l'ajuda de 525 euros anuals a les famílies amb fills menors de tres anys, que fins ara només estaven pensades per a famílies amb rendes baixes, així com la creació d'un complement mensual de 24 euros a les vídues amb rendes inferiors a 600 euros mensuals. A més,

s'introdueixen noves deduccions al tram autòndmic de l'IRPF per adquisició i lloguer d'habitatge. I la gran novetat: la possibilitat que els pares que ajudin els seus fills a comprar-se un pis puguin deduir en la declaració de la renda l'1% del diner aportat.

L'oposició d'esquerres ha censurat especialment que les mesures de suport a la família es plantegin a través d'ajuts econòmics directes o deduccions fiscals i no pas millorant l'oferta de serveis públics. Ho explica la catedràtica de Sociologia Inés Alberti: "A la gent jove se l'ajuda amb serveis socials, guarderies o conciliació d'horaris. Els partits estan per veure qui dóna més diners. No crec que aquesta sigui la fórmula. Cal donar diners a qui ho necessita, no a la persona que té molts fills. Sinó, sovint estaríem donant diners a les classes mitjanes." Les crítiques a les polítiques socials també han procedit d'alguns sectors empresarials, com la Cambra de Comerç de Barcelona, que ha reclamat al Govern català que es prioritzi la despesa social, en especial la promoció de pisos de protecció oficial i de lloguer. Fins i tot, la corporació crítica que s'incentivi les famílies al fet que ajudin el fill a comprar "el piset".

Però la major crítica de l'oposició es refereix al pes de la inversió pública. Aquest capítol, segons el Govern català, creixerà un 26,3%, xifra que l'oposició rebaixa al 10,2%. Els motius d'aquesta destacada diferència (parlem de 1.247 milions d'euros) són dos. El primer és que en els pressupostos del 2003 s'inclouen partides de societats mercantils i de la CCRTV que no figuraven als pressupostos del 2002. I el segon, que la Generalitat computa com a inversió el pla d'infraestructures, amb obres que es posaran en marxa el proper any, però que es pagaran en el futur.

L'executiu català ha reconegut que bona part de les noves inversions es faran segons el mètode alemany, (pensat inicialment només per a la línia 9 del metro), mitjançant el qual el pagament es fa efectiu a mesura que les empreses constructores entreguen les obres. Segons l'oposició, aquest sistema, a més de servir per ocultar part del dèficit, encareix el preu final de les obres, perquè les cons-

tractores es veuen obligades a endeutar-se amb tipus d'interès superiors als que aconseguiria l'administració si negociés directament amb els bancs. A més, el pagament diferit de les obres hipoteca, segons l'oposició, la capacitat de maniobra de futurs governs de la Generalitat.

Pressupostos a la valenciana. Pel que fa als pressupostos del País Valencià, el major creixement es produeix a la Conselleria de Presidència, que augmenta un 17,7%, com a conseqüència de la creació de l'Agència de Cooperació i l'Agència de Ciència i Tecnologia. La segueixen Benestar Social (8,7%) i Justícia i Administració Pública (8,5%). Els menors increments corresponen, paradoxalment, a tres pilars fonamentals del creixement econòmic: Obres Públiques (puja un 3,1%, per sota fins i tot de la previsió de creixement de l'economia), Indústria, Comerç i Energia (4%), i Agricultura, Pesca i Alimentació (4,4%). Entre les partides de major pes hi ha la de "despeses diverses", que representa el 3,5% del total del pressupost, per sobre del pes que tenen dels pressupostos de conselleries clau com Justícia, Presidèn-

L'endeutament previst al 2003 per les empreses públiques valencianes supera l'aval previst per la Generalitat de 600 milions d'euros. Terra Mítica continuarà essent un mal negoci.

cia, Indústria i Medi Ambient. Aquesta partida, que en anys anteriors era gairebé anecdòtica, s'ha convertit en un mena de conselleria virtual o calaix de sastre, que serveix per quadrar els comptes de la Generalitat.

El titular d'Economia, Vicente Rambla, ha fet uns comptes per al 2003 amb un marcat tall continuista, que es basen en el convenciment que el consum intern serà el motor del creixement de l'economia i compensarà la caiguda de les exportacions. Una expectativa optimista, segons els experts, que ja va ser utilitzada als pressupostos del 2002 i que, després, van ser corregits a la baixa. La despesa social engloba set de cada deu euros de pressupost, i la Conselleria de Sanitat és la que gestionarà més recursos. Bona part d'a-

EL TEMPS

Després de l'ensopegada de les últimes temporades, el Govern balear destinarà enguany un important esforç econòmic al sector turístic, del qual depèn la reactivació econòmica de les Illes.

quests diners aniran a parar a la construcció del nou hospital La Fe a València i als centres de salut de la comarca de la Ribera.

El pressupost de Sanitat també preveu una partida per endegar un programa de millora d'atenció als pacients, que els facultats a anar a clíniques privades si hi ha demores en les proves diagnòstiques i terapèutiques. La Conselleria d'Educació retalla les seves inversions, que el Govern farà a través de Ciegsa, en una estratègia seguida també pel Govern català de desplaçar l'esforç inversor cap a les empreses públiques per tapar deute i dèficit. Un aspecte rellevant és l'augment dels cèntims destinats als concerts educatius amb escoles privades, que passarà de 311,4 milions a 361,8 milions d'euros. Els pressupostos deixen en una xifra testimonial els ajuts a les mestres de casa anunciats amb bombo i platerets en anys anteriors. Els programes per pro-

mocionar el turisme, que al 2002 sumaven un pressupost de 50,4 milions d'euros, al 2003 queden reduïts a 3,1 milions d'euros. En matèria d'infraestructures, el gruix d'obres es concentrarà a València, amb les obres de la Ciutat de la Justícia, la finalització de la línia 5 del metro, la connexió amb l'aeroport de Manises i l'ampliació de la Fira, a banda del nou hospital La Fe. Fora de la capital es posaran en marxa diferents Ciutats de la Justícia i es licitaran 265 centres escolars per completar el mapa de la LOGSE. A més, hi haurà inversions dels Ferrocarrils de la Generalitat Valenciana a tota la zona d'Alacant i la continuació de les autovies central i de la Plana.

L'oposició ha qualificat els comptes d'"enganyosos", "electoralistes" i "manipulats", a més de denunciar que el dèficit zero s'aconseguirà gràcies al fet que el deute creix considerablement. Una situació que ja ha posat de relleu la Sindicatura de Comptes.

El professor d'economia aplicada de la Universitat de València Víctor Fuentes explica que els pressupostos estableixen un límit d'endeutament, però afegeixen cinc clàusules d'exempció per al Govern. "El Partit Popular sempre ha fet ús d'aquest mecanisme, la qual cosa demostra la seva poca convicció en els propis números."

Fuentes explica els problemes de tresoreria que any rere any té el Consell i l'estratègia de "reconvertir deute de curt a llarg termini, de manera que el que abans era una obligació de pagament es converteix automàticament en ingrés en el tancament de l'exercici via emissió de deute. Parlem d'entre 1.000 i 2.000 milions d'euros". El professor recorda l'operació de salvament aprovada el passat estiu pel Govern de l'estat en autoritzar el Consell a aplaçar en trenta anys el pagament de 3.200 milions d'euros, perquè la Generalitat no podia fer front a aquest compromís. Una decisió que cal comparar amb les adoptades pel Fons Monetari Internacional (FMI) al Brasil i l'Argentina.

L'endeutament previst al 2003 pel conjunt d'empreses valencianes supera l'aval que els presta la Generalitat en cas d'impagaments, el límit del qual se situa en 600 milions d'euros. Només l'augment de les obligacions a llarg termini de Ciegsa i Ferrocarrils de la Generalitat (FGV) supera els 660 milions. Un capítol a banda mereix la Ràdio i Televisió Valenciana. Entre anuncis d'una privatització imminent, el seu pressupost recull un augment de les obligacions a llarg termini de 124 milions d'euros. I la societat Parques Temàtics, que aglutina la participació pública a Terra Mítica, preveu un increment del passiu a llarg termini de 76 milions d'euros.

La sorpresa apareix a Cacsà, l'empresa promotora del complex de la Ciutat de les Arts i de les Ciències, al vell llot del Túria, que preveu reduir les seves obligacions a llarg i curt termini en 42 i 28 milions d'euros, respectivament. Amb tot, el programa d'ingressos i despeses de Cacsà per al 2003 estima pèrdues de 55 milions d'euros. Com s'explica?

Les apostes del Pacte de Progrés.

Els pressupostos de les Balears són els que mostren comparativament majors increments de despesa en el conjunt de Països Catalans. Deixant de banda la Conselleria de Sanitat, que creix un 1.014% pel traspàs d'aquesta competència, les partides que més pugen són Turisme (107,9%), Treball i Formació (41,5%) i Innovació i Energia (21,4%),

tres àrees d'un marcat accent social i destinades a recuperar el creixement econòmic de les Illes arran de la sotregada del turisme. A la banda contrària, les partides que menys creixen són les d'Obres Públiques, Educació i Cultura (6%), Medi Ambient (7,3%) i Benestar Social (7,1%), tot i que aquests increments superen amb escreix el de la resta d'administracions catalanes.

Els pressupostos del 2003, els últims de la legislatura, són un reflex del que ha estat la política impulsada pel Pacte de Progrés, que lidera Francesc Antich des del 1999, la primera vegada que les forces d'esquerra van governar a les Illes. L'executiu recull mesures turístiques i mediambientals, com l'ecotaxa, polítiques d'habitatge social, foment del transport públic, polítiques socials, com la creació d'un complement a les pensions més baixes, i sobretot, una política cultural i educativa de caire públic. A tall d'exemple, val a dir que el Govern balear aporta un 0,7% del seu pressupost a projectes de cooperació amb el Tercer Món, xifra que aquest any serà d'11,8 milions d'euros.

Durant el 2003, en matèria sanitària, i després d'assumir aquesta competència, el 97% dels recursos pressupostats es destinaran a millorar la xarxa assistencial, amb mesures com la construcció de dos nous hospitals —els de Son Dureta i el d'Inca— i la continuació d'obres a altres centres hospitalaris i de salut. Antich ha donat un gir a la política sanitària conservadora del PP feta fins ara a través d'Insalud. Ha establert la fecundació in vitro als hospitals públics, la gratuïtat de la píndola abortiva del dia després i la gratuïtat de bolquers per a nens discapacitats menors de divuit anys.

En el capítol de Turisme es destinen 30,89 milions d'euros a la rehabilitació d'espais turístics i naturals. Es recuperaran espai públic a Eivissa i patrimoni a Menorca, a més d'incidir en la millora mediambiental de Formentera. Se subvencionaran la construcció d'estructures que facilitin l'adequació de les instal·lacions a les persones amb discapacitat. En Treball i Formació, es fa especial incidència en la millora de l'atenció als aturats i la seva formació. Els pressupostos recullen també una dotació de 44 mi-

lions d'euros per a programes de suport a les empreses de base tecnològica relacionades amb el turisme i la implantació de noves companyies al Parc Bit, que a hores d'ara té instal·lades una quinzena de firmes dedicades a les noves tecnologies.

La Conselleria d'Obres Públiques, d'altra banda, dedicarà el major esforç a garantir el lliure trànsit de tots els habitants de les Illes i a fomentar el transport combinat autobús-tren, amb l'increment de quilòmetres de línia fèrria i la supressió del major nombre de passos possibles. Es mantenen els descomptes en els preus dels bitllets per a membres de famílies nombroses i pensionistes. I l'Institut Balear de Vivenda (Ibavi) és una de les empreses que més creix, amb la intenció de promocionar habitatges per als sectors més desfavorits.

Qui s'atreveix a augmentar els impostos? Els pressupostos del 2003 coincideixen també amb l'entrada en vigor de la nova reforma de l'impost de la renda sobre les persones físiques (IRPF), la segona del PP després de la del 1998. Els populars han rebaixat el tipus màxim de l'impost (el que paguen els ciutadans amb rendes més altes) del 48% al 45%, i el tipus mínim (el que correspon a les rendes més baixes), del 18% al 15%, la qual cosa significa una disminució mitjana de l'11,1% per al conjunt de ciutadans de l'estat.

El nou sistema de finançament reconeix capacitat normativa als governs autonòmics per apujar o abaixar aquestes tarifes sobre el tram autònic de l'IRPF (el 33% del total). Cap d'aquestes, però, no n'ha fet ús. Com a molt s'han incrementat les deduccions sobre l'impost, amb mesures de suport a la família, per naixement de fills o compra o lloguer d'habitatge. La por a perdre ingressos i la màxima del *wait and see* ("esperar i veure") que impera a l'hora de prendre decisions en èpoques de crisi econòmica ha impedit que prosperessin iniciatives per retocar el tipus màxim i mínim de l'IRPF autonòmic.

El nou finançament també ha comportat la creació d'un nou recàrrec sobre l'impost d'hidrocarburs, la recaptació del qual ha d'anar necessàriament per fi-

JORDI PIJÓ

La celebració d'eleccions evitarà aquest any que els governs autonòmics facin ús de la possibilitat d'apujar alguns impostos per recaptar més diners, com el d'hidrocarburs.

nançar la Sanitat. Aquest recàrrec és integrat per dues parts: una d'estatal i una altra d'autonòmica. L'estat es va afanyar a apujar la seva quantia, equivalent a 0,02 euros (4 de les antigues pessetes). Per part de les autonomies, només Madrid ha decidit apujar la seva part, encara que de manera gradual. Cap altra autonomia ha seguit l'exemple, un fet que s'ha d'interpretar pel fet que aquest és un any marcat per les eleccions. Els experts consideren, però, que la majoria de governs autonòmics acabaran fent ús del recàrrec, atesos els forts increments que cada any pateixen les partides sanitàries. De moment, però, les eleccions ho han impedit.

Joan Corbera